

פתח דבר

'רישומים' זהו המונח שבחרתי כדי לאפיין את הקטעים שיובאו להלן; אין מדובר במה שכונה פעם מסות הגותיות, ובוודאי שלא במאמרים מדעיים; רישומים, כמעשה הצייר, הצייר המתחיל, משיכות מכחול ספורות לכאן ולכאן בתקווה שמהווה יתקבל, צללית או בבואה של משהו אמתי. בסדרת רישומים זו אני מנסה לעסוק בהטענה על זמנים, על זמנינו, פרקי הזמן היהודי. 'הטענה' מאי קא משמע לן? הזמן, זמננו, ואלו דברים ידועים, איננו זמן פסיקלי הנע מהלא־נדע אל הדי־נודע בקצב קבוע, המנוסח בנוסחה כזו או אחרת. יחידות הזמן האנושי והיהודי משולות כעגלות הפנויות להכיל תוכן, הן נעות, כמובן, (הרי בזמן עסקינו), אך הקצב תלוי בתוכן, ולמעשה גם הכיוון; מותר לבצע 'פניות פרסה', אפשר לחזור למקור הזיכרון. העגלות משתנות עם ההטענה; יש הטענה על עגלות ישנות, ובמקביל, בכובד המטען, בקושי לשאת את עומסו, נוצרות גם חדשות, ובסופו של דבר מתקבל צי מגוון ביותר. אין לי עניין לסדר אותן, וגם לא סידרת.

אני מטעין על עגלות הזמן שלי את מה ששיאמר להלן, רישומים, ולא תמונה אחידה. רישום רישום ומיקומו בין עגלות הזמן. ואני מטעין משהו נוסף עמוק עד מאוד – ידידות. זמנים ומועדים מלמדים על השונה בזמן, על החרیגה מהשטף, לעתים לטובה ולעתים לאו דווקא. תמיד, אם ניטוש לרגע את דימוי העגלות, הזיכרונות מבעבעים. בטור הדמיוני שצינתי יש תנועה לאחור; בטור האישי שלי רוחשת הרבה תנועה לאחור, זיכרונות על ידידות; ידידות היא מטען רב־עוצמה שרק עגלות חזקות יישאוהו. חברים באפרתה סיפקו ידידות שכזו במשך שלושים אחת שנים. כל מה שנכתב כאן הוא תודה קטנה לידידותם.

סיפור קטן עם לקחים גדולים (בעיניי); כשהיינו ב'יסודי' עסקנו בזיכרונות טריים. צעירים עד לבלתי־יכולת להאמין, ובכל זאת היו זיכרונות; הם תועדו! היה לנו מה שכונה 'ספר זיכרונות'. אני זוכר ספר אגוד בכריכה תכולה עם סוגר שאפשר לכאורה לאצור את הזיכרונות. הדברים היו תמימים יותר מדי תמימים; המון סיסמאות שהפיוח תמימות בנשמה. חלפו השנים, והיבטנו בהם בפליאה, עד כדי כך תמימים היינו! באחת הסקירות שביצעו ילדיי כמה וכמה שנים אחרי הכתיבה, נתקלנו במשפט "זכור את נ.ש." כולם אמרו שזה ראשי תיבות של שם הנעורים של אשתי נחמה שיוביץ. אבל זה לא יכול להיות' טענתי 'הן ביסודי עדיין לא הכרתי אותה'. אימצתי את זיכרוני, לא היה/הייתה כל מועמד/מועמדת אחרת לראשי התיבות נ.ש. רק נחמה; חד משמעית. הפרשנות השתנתה: בתחילה תעלומה, אחר כך נבואה. מי כתב לי לזכור את נ.ש. אינני זוכר; אני זוכר את נ.ש. שהפכה לנ.ר. אני זוכר עוד דבר מה, שלזיכרונות יש כוח! פשוט

מאוד. ומתברר שכוחו של זיכרון לנבא. אין עתיד בלי עבר. אני מקדיש את הסיפור הזה לזכרה של אשתי, ולזיכרונות מאפרתה; השילוב הזה היה יקר בעיניה וישאר לנצח יקר בעיניי.

* * * *

אינני יכול לסיים מבלי להודות באופן אישי לצוות הספרייה באפרתה, שושי ביר ונעמה קידר, על עזרתן שלא תסולא בפז, לשלומית זמיר ולבת שבע מזוז על הסיוע המסור והלבבי לאורך כל הדרך, ליוסי שפנייר שחלק מן הדברים שנכתבו צמח בשיחות והגיגים עמו.